

บทคัดย่อ

กฎหมายลักษณะละเมิดเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อที่จะให้ผู้เสียหายได้รับชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นในรูปของค่าสินไหมทดแทน อย่างไรก็ตามในบางครั้งบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายอาจจะอ้างข้อต่อสู้บางกรณี เช่น การกระทำป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย การกระทำด้วยความจำเป็นหรือกรณีอื่นๆ เพื่อจะทำให้ตนไม่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ต่อมานักกฎหมายได้นำข้อต่อสู้เหล่านี้มาบัญญัติไว้เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน โดยเรียกข้อต่อสู้เหล่านี้ว่า “การกระทำที่เป็นนิรโทษกรรม” (Justifiable Acts)

หลักเกณฑ์นิรโทษกรรมนี้ปรากฏขึ้นชัดเจนมาตั้งแต่สมัยกฎหมายโรมัน แม้ต่อมาจักรวรรดิโรมันได้ล่มสลายไปแล้ว แต่หลักกฎหมายนิรโทษกรรมก็มีวิวัฒนาการเรื่อยมาในยุคกลาง จนกระทั่งถึงยุคปัจจุบัน โดยตลอดเวลาที่ผ่านมานั้น นักกฎหมายได้ศึกษาและวิเคราะห์จนทำให้ได้หลักเกณฑ์ที่มีความชัดเจนมากกว่าเดิม จนกระทั่งเมื่อการร่างประมวลกฎหมายแพ่งบางประเทศก็ได้นำหลักการนิรโทษกรรมมาบัญญัติไว้ ปัจจุบันเราสามารถกล่าวได้ว่าหลักกฎหมายนิรโทษกรรมปรากฏอยู่ในทุกๆ ประเทศไม่ว่าในระบบกฎหมายซีวิลลอว์หรือระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ แต่รูปแบบในการอธิบายนั้นจะมีความแตกต่างกันไป

สำหรับประเทศไทยได้รับเอาหลักกฎหมายนิรโทษกรรมเข้ามาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในช่วงที่มีการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตั้งแต่ พ.ศ.2464 ถึง พ.ศ.2468 โดยรับอิทธิพลจากบทบัญญัติของประเทศเยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ และญี่ปุ่น แต่อย่างไรก็ดีในการร่างบทบัญญัตินิรโทษกรรมนั้นก็มีการปรับแก้บทบัญญัติหลายครั้งจนในที่สุดได้บัญญัติไว้เป็น หมวด 3 นิรโทษกรรม มาตรา 449-452 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในปัจจุบัน

จากการศึกษาปัญหาในระบบกฎหมายไทย พบว่าหลักกฎหมายนิรโทษกรรมนั้นนักกฎหมายไทยได้ให้ความสำคัญต่อบทบัญญัติดังกล่าวน้อยมาก ดังจะเห็นได้จากการที่มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่หยิบยกหลักกฎหมายนิรโทษกรรมมาปรับใช้น้อย อีกทั้งเมื่อศึกษาหลักกฎหมายนิรโทษกรรมในรายละเอียดแล้ว มีหลายประเด็นที่นักนิติศาสตร์ยังคงถกเถียงกันไม่เป็นที่ยุติ นอกจากนั้นการตีความและการปรับใช้นิรโทษกรรมในแต่ละประเภท ผู้เขียนพบว่ามีความตราบบทบัญญัตินิรโทษกรรมยังคงมีการตีความและปรับใช้ไม่เหมาะสม และบางกรณียังขาดความชัดเจน

ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งเน้นทำการศึกษาลักษณะนิรโทษกรรมในกฎหมายลักษณะละเมิด ไม่ว่าจะเป็นความหมายที่แท้จริง ตลอดจนหลักเกณฑ์แต่ละประเภทของนิรโทษกรรม ประกอบกับตัวอย่างคำพิพากษาของศาลไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาลักษณะนิรโทษกรรม โดยเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้เกิดความชัดเจนในความหมายและหลักเกณฑ์ของนิรโทษกรรมแต่ละประเภท รวมถึงการใช้การและตีความลักษณะกฎหมายดังกล่าวว่าถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ สุดท้ายผู้เขียนจะเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมบทบัญญัตินิรโทษกรรมที่ยังขาดความชัดเจนหรือยังไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้นักกฎหมายสามารถนำหลักนิรโทษกรรมไปใช้อำนวยความยุติธรรมได้อย่างเหมาะสม